

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 8 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Vederile și convingerile masselor.

III.

Intre ideile dominante ale unei epoci, adevărat, că puține la număr, și de multeori nimic alta, decât curate iluziuni, dar totuși de o forță însemnată, cum e în epoca noastră, — locul de frunte îl ține ideea, că prin instruire oamenii pot să fie schimbați, modelați, în mod însemnat, pot deci să fie îndreptați și făcuți, să fie unul ca și altul. Pe calea repetiției a ajuns apoi tesa a ceea ce să fie dogmă nerăsturnată a democrației, de care e tot așa de greu să te atingi, ca și de dogmele bisericesti. Dar în punctul acesta, tot așa, ca în multe alte puncte, s'a făcut spărtură mare între ideile democratice și între faptele stabilite de psihologie și de experiență. Mai mulți filosofi distinși, între ei și Herbert Spencer, au dovedit fără multă greutate, că prin instrucție omul nu devine nici mai moral și nici mai fericit. Instinctele sale și patimile pe care le-a moștenit nu se schimbă, și de multeori, fiind omul rău condus, instrucția îi aduce mai multă stricăciune decât folos.

Statistica întărește părerea aceasta, căci ne arată, că criminalii se înmulțesc în măsura în care se lățește instrucția, ori cel puțin o anumită formă a instrucției, și că cei mai răutăcioși dușmani ai societății, anarhistii, sunt recrutați de multeori dintre laureații școlilor de astăzi. Un funcționar distins, cu numele Adolf Guillot, a arătat în cartea sa cea mai nouă, că la trei mii de criminali cu educație, cad numai o mie de cei fără educație, și că în curs de 50 de ani numărul criminalilor s'a urcat dela 227 la 552, deci la dublul, tot la câte 100,000

de suflete. Un progres deci pe terenul acesta de 133 procente! Și în deplină consonanță cu colegii sei a arătat, că mai ales la cei tineri e în progres criminalitatea, la aceia deci, la cari cercetarea școlii e obligatoare și gratuită. Și nu doară din motivul, pe care nime nu-l susține, că instrucția bine săvârșită n'ar putea să fie folositoare, dacă nu în privința morală, cel puțin cu privire la dezvoltarea facultăților reclamate de ocupațiunea zilnică. Cu durere trebuie să constat, că mai ales de 25 de ani încoace popoarele latine și-au pus sistemele de instrucție pe principii foarte greșite, și pe lângă toate observațiunile făcute de capete eminente și luminate, rămân în rădăcirea lor vrednică de compătimire. Am spus-o și o spun și eu, că educația de acuma a făcut, ca majoritatea celor ce s'au împărtășit de ea să fie dușmani ai societății, să fie aceia, din cari se recrutează cea mai rea specie de apărători ai socialismului.

Prima primejdie, care se naște din această educație, bine caracterizată de „latină”, e aceea, că e pusă pe fundamentala greșală psihologică, cumcă inteligența să desvoaltă prin învățarea de rostul din cărțile de școală. S'a făcut și se face încercarea, de a instrui cât se poate de mult, și cu începere din școala elementară poporală până la doctorat, ori până la examenul de stat, învățând bieții tineri de rostul din cărți, fără să învețe a judeca și a-și croi inițiative. Instrucția pentru ei nu e alta, decât a ști să dea răspunsuri și a fi supuși. „A învăța lecțiunile, a învăța gramatică, a ști de rostul câte o bucată literară, a repeta, a imita, — zice fostul ministru francez de instrucțiune publică Jules Simon, — asta este instrucția de astăzi, o instrucție curioasă, la care orice opintire e numai act de credință față de infalibilitatea profeso-

rului, și care ne face numai mai slabi și mai neputincioși”.

Dacă educația aceasta ar fi numai lipsită de folos, ne-am mai putea împăca cu faptul, că nefericiții copii, vrednici de compătimire, în loc să învețe atâtea alte lucruri însemnate pentru școala elementară, învață genealogia fiilor lui Clotar, luptele între Neustria și Austrasia, ori clasificățiunile zoologice. Dar primejdia e cu mult mai serioasă. Aceia, cari s'au împărtășit de această educație, primesc o scârbă față de raporturile în cari s'au născut, și se desvoaltă în ei dorința fierbinte de a ieși din ele. Industriașul nu mai vrea să rămână industriaș, plugariul nu mai vrea să fie plugar, și burghezul cel mai de rând nu vrea să dea altă carieră copiilor sei decât cariera funcționarilor de stat. În loc să pregătească oameni pentru viață, școala îi pregătește pentru oficiile de stat, unde se poate valora fiecare fără a ști să se conducă singur pe sine, și fără a avea barem idee despre inițiativă. La poalele scării stau armatele proletarilor, nemulțamiți cu soarta lor, și totdeauna gata de revoltă, iar sus pe scară burghezimea frivolă, septică și crezătoare, cu încrederea ei bigotă în prevedința statului, vecinic criticat de ea, după ce ea totdeauna își pune greșelile ei proprii în sarcina statului, fiind ea incapabilă să întreprindă ceva fără intervenția autorităților.

Statul, care-și fabrică pe toți diplomații cu ajutorul manualelor, nu poate să aplice decât foarte puțin, iar pe ceilalți îi lasă fără ocupațiune. Pe unii deci îi hrănește, pe alții și-i face dușmani. De sus până jos, la temelile piramidei sociale, dela funcționariul cel mai simplu până la profesorul universitar ori prefectul de district, întreaga masă colosală a celor cu diplome dă năvală asupra posturilor de funcționari. Pe

când un comerciant cu greu găsește pe unul care să-l înlocuiască, diferitele posturi de funcționari sunt reclamate de mii de pețitori. În departamentul Seine (Franța) se află douăzeci de mii de învățători și învățătoare cu diplomă, cari desconsiderând plugul și atelierul industrial, cer dela stat să le asigure asistență. Și fiindcă numărul celor așezați în posturi e mic, numărul celor nemulțamiți e colosal de mare. Aceștia apoi sunt gata să facă oricând revoluție, irelevantă că cine se pune în frunte și în ce scop se face revoluția! Câștigarea de cunoștințe pe cari nu le poate omul valora, e deci mijlocul cel mai sigur de a face din om ființă indignată!

E fără îndoială prea târziu, să ne întorcem la izvorul acestor curențe. Dar experiența, aceasta ultimă educatoare a popoarelor, ne va arăta sigur greșala. Și ea va fi și destul de tare, ca să ne arate necesitatea înlocuirii manualelor uricioase, a esamenelor vrednice de condamnare, cu instruirea profesională, care va face, ca tinerimea noastră să meargă îndărăt la plug, în ateliere, să se apuce de întreprinderi, pe cari astăzi le încunjură cu orice preț. Această instrucție profesională, pe care o reclamă cele mai luminate spirite de astăzi, e cea veche a protopărinților nostri, care a făcut, ca popoarele, cari au stăpânit lumea cu voința lor, cu inițiativa lor, cu spiritul lor de întreprindere, să fie conservată până astăzi. Un mare cugetător, Taine, a arătat, în mod clar și neîndoios, că educația cea de demult a fost aceea, care se dă tinerimei astăzi în Anglia și în America, educația practică pentru trebuințele vieții, și tot el a arătat într-o remarcabilă paralelă făcută între sistemul latin de educație și cel anglo-saxon, cari sunt urmările ambelor acestor sisteme. Și ne-am împăca în cas de nevoie

FOIȘOARĂ.

Activitatea literară a Metropolitului Andrei b. de Șaguna.

(Urmare.)

de Gh. Tulbure.

Pozițiunea lui de episcop și păzitor al legii îi impune să condamne această traducere cu atât mai vârtos, cu cât, afară de limba stricată, ea cuprindea și o falsă interpretare a adevărilor biblice. O răspundere grea și o pată urâtă ar fi rămas pe numele lui de „episcop binecredincios”, dacă nu și-ar fi ridicat cuvântul împotriva „ereticii” Eliade.

Dar Șaguna, sentinela pururea trează, a fost și de data aceasta, la postul său.

Și în vreme ce opria preoția sub jurământ și sub afurisenie, să cetească biblia lui Eliade, acestuia nu pregetă a-i răspunde deadreptul într-o broșură separată sub titlul:

Respingere a unor atacuri în treaba unei traduceri nouă a Bibliei. Sibiu 1850.

În cârtica aceasta Șaguna respinge, în chip bărbătesc, în ton hotărât, dar fără a se lăsa răpit de sentiment, toate atacurile îndreptate de Eliade asupra sa în amintitele comentarii biblice.

Discuțiunea s'a continuat însă și după aceasta, degenerând la sfârșit în vehemente insulte personale.

Pe lângă *Authorismos* și *Scrisori apologetice*, de care ne-am ocupat la alt loc, broșura aceasta împreună cu pa-

storală reproducă mai sus, și cu articolii din „Telegraful Român” înfățișează activitatea literară a lui Șaguna pe terenul polemic bisericesc.

Dintr'ânsele ni se desface nu numai orientarea bogată, ce posedă acest arhieru în științele bisericesti și profane, ci mai cu samă principiile sănatoase, de care era condus în opera sa de retipărire.

* * *

Reeditarea sf. scripturi înseamnă punctul de culminațiune al unei nouă și rodnice întreprinderi literare și culturale a lui Șaguna: *retipărirea și traducerea cărților de ritual bisericesc*.

Opera aceasta de retipărire Șaguna, care cunoștea lipsurile bisericilor sale dela sate, o începe încă de prin anul 1850, așadar îndată la începutul păstoririi sale arhieresti, și o continuă până cu câțiva ani înainte de moarte.

Conspectul general al Cărților sfinte, retipărite sub îngrijirea lui Șaguna, în tipografia diecezană, după notele din prefața dreptului canonic pag. XII—XIV, este următorul:

În anul 1851:

Apostolul.

În anul 1852:

Octoichul mic și *Orologionul* (Ceaslovul) mare.

În anii 1853:

Euchologionul bogat și *Mineiul* (pe Ianuarie, Februarie și Martie).

În anul 1854:

Mineiul pe Aprilie, Maiu, Iunie Iulie, și August.

În anul 1855:

Acaftist bogat. — *Mineiul* pe Septemvrie, Octomvrie și Noemvrie. — *Chiriacodromionul*.

În anul 1856:

Acaftistul mic. — Liturgierul — *Mineiul* pe Decemvrie.

În anul 1858:

Biblia întreagă (ilustrată cu 94 de icoane).

În anul 1859:

Orologionul mare. — *Cartea Evangeliilor.* — *Pentico-stariul*.

În anul 1860:

Triodionul. — *Psaltirea bogată*.

În anul 1861:

Octoichul mare.

În anul 1867:

Noul Testament. — *Orologionul mare* (retipărit și la 1852).

Unele din cărțile rituale lipsiau cu totul în edițiune românească, sau se găseau numai cu mare greutate în Țările românești. Pe acestea Șaguna a fost necesitat să le traducă însuși pe românește.

Astfel la anul 1861 traduce și tipărește, după o edițiune din limba slavonă veche:

Hirotesieriul și *Hirotonieriul*

pentru sfințirea de diacon și presbiter. În anul următor 1862 traduce, probabil din sârbește,

Rânduiala Sfințirii Bisericilor prin Arhieru, și în sfârșit la anul 1865 traduce și tipărește și

Rânduiala Sfințirii de episcop,

și cu scăderile culturii noastre clasice, dacă ar eși din ea numai nemulțămii, iar nivelul adevăratei inteligențe ar fi ridicat pe urma câștigării atâtor cunoștințe și a declamării pe deaîntregul a atâtor cărți de școală. Dar nu e așa! Condițiunile succesului în viață sunt următoarele: *Judecată, experiență, inițiativă, caracter!* Acestea nu se învață din cărți! Cărțile sunt numai opuri folositoare de completare, și e cu totul inutil a învăța de rostul fragmente din ele!

Catehizarea elevilor români și limba maghiară.

Dela ministrul de culte și instrucție publică s'a trimis celor puși în fruntea bisericilor românești din patria noastră un rescript privitor la catehizarea în limba maghiară a elevilor români din școli de stat.

Iată cuprinsul:

Alături aci și pun la dispoziția Excelenței Voastre ordonanța circulară Nr. 106267/908 ce am trimis-o tuturor inspectorilor reg. prin care am conces ca instrucția religioasă a elevilor din școlile de stat să se facă pe toată linia în limba maternă a acolora, prin ce am satisfăcut în cea mai deplină măsură intereselor educației religioase și am pretins numai atât, ca principiile fundamentale ale credinței și rugăciunile cele mai obicinuie să se propună și în limba maghiară în clasele superioare ale școlilor elementare de stat. Totuși din partea celor mai mulți inspectori primesc plângeri și denunțări contra cateheților, cari nu satisfac nici acestei pretențiuni.

Am onoare a adresa Excelenței Voastre rugarea să binevoiți a admonia pe cateheții dela școlile de stat aflătoare pe teritoriul dieceei Excelenței Voastre să observe dispozițiile ordonanței mele circulare, ce v-o anexez în copie și a le pune în vedere, că neîmplinind sau refuzând a împlini îndatoririle impuse lor prin acea ordonanță, se va aplica amăsura de § ului 5 din art. XIII. din 1909 detragerea congreui.

Fiindcă am primit în cunoștință oficială despre aceea, că faptele sau neglijările prin cari cateheții nu-și împlinesc îndatoririle impuse lor prin ordonanța mea legală dată sub nr. 106267/908 — se bazează pe un ordin al autorității bisericești mai înalte, rog cu stimă pe Excelența Voastră, ca în cazul dacă pentru teritoriul de sub autoritatea bisericească mai înaltă a Excelenței Voastre ați dat un asemenea ordin să binevoiți a modifica ael ordin în timp de trei luni socotind dela data avizului prezent. Dacă n'ar fi să primesc în cunoștință satisfăcătoare pe urma acestei reocării, voi fi nevoit, conform § ului 5 al art. de lege XIII. din 1909 a suspenda întregirea congreui de stat pentru întreg teritoriul supus superiorității bisericești a Excelenței

Voastre, până când veți menține ordinul chestionat.

Binevoiți, Excelența Voastră, a mă anunța cât mai curând despre prețuitele dispoziții ce veți lua.

Primiți, Excelența Voastră, expresiunea sinceră a stimei mele.

Budapesta, 24 Iunie 1909.

Pentru ministru:

Tóth m. p.
secretar de stat.

Copia ordonanței ministeriale din 23 Oct. 1908 Nr. 106267 către toți inspectorii reg. de școli:

Normarea uniformă a limbii catehizării având a se face pe baza declarațiilor principale ale ordonanței Nr. 133,704 din 1907, în toate școlile de stat, în cari se instruesc elevi cu limba maternă nemaghiară, trebuie să li se ceară catiheților, ca principiile și dogmele de credință mai importante să li se explice elevilor din clasele superioare și în limba maghiară.

În cazurile, când preoții ar refuza catehizarea în acest mod, li se va suspenda onorarul pentru catehizare.

Vă provoc deci, d-le inspector, ca orice caz de această natură să mi-l anunțați pentru a putea suspenda onorarul de catehizare sau pentru a putea recerca autoritatea mai înaltă bisericească în drept ca să ia măsurile cuvenite.

Mai înainte de a reveni asupra acestui grav conflict, invit între ministrul de culte și biserica noastră, voim să arătăm și părerea unui membru al partidului poporal din Ungaria. În ziarul vienez „Vaterland“ cetim un important articol, unde acest membru din partidul poporal ia poziție în contra ministrului de culte, și scrie între altele următoarele: „În considerare că ordinul lui Apponyi atinge și populațiunea și preoțimea catolică nemaghiară, este foarte firesc, dacă și în sinul partidului poporal prevalează motive grele împotriva executării măsurilor lui Apponyi, — motive atât politice, cât și etice. Membrii distinși și cu autoritate ai partidului declară fără nici o rezervă, că în fața agitațiilor ultranaționalistilor (!) în contra Ungariei, este cu totul de prisos a mai îngreuna înțelegerea pacinică cu naționalitățile și prin dispozițiile acesteia ministeriale. De altă parte, este neadmisibil, este în contra minții sănatoase, în contra pedagogiei și în contra dreptului divin a impune școlarilor nemaghiari în obiectul cel mai sfânt al lor, în religie, o instrucțiune într-o limbă, care le este total sau în parte necunoscută.

„Dacă legea despre întregirile preoțești s'a adus cu scop, ca să se distribue preoților o porțiune de favor mai mare sau mai redusă, după o anumită trebuință; dacă legea s'a adus cu scop de a alerga după o

fantomă a maghiarizării, în acest caz era mai bine să nu se fi făcut legea, pentru că în felul cum o aplică Apponyi, este o încălcare brutală în drepturile dumnezeiești ale bisericii și nu poate fi aprobată de nici un om cu sentimente creștinești. Ar fi de dorit, — termină autorul articolului, — ca episcopatul catolic al Ungariei, în afacerea aceasta privitoare și la catolicii din Ungaria, să se prezente la Apponyi și să-l înduplece, în interesul păcii confesionale, să-și revoace ordinul“.

O scrisoare a dlui Dr. Emil Babeș.

Dela dl Dr. Emil Babeș primim următoarele:

Onorate dle redactor!

Ziarul dv. luând notiță despre scrisoarea mea adresată ziarului „Magyar Hir-lap“ în cauza memorandumului medicilor din România — în notița aceasta am aflat o citație neexactă, care putând da anză la neînțelegeri, îmi permit a o rectifica.

Nu am zis, că dna Vlad „a fost condamnată pentru agitațiuni contra limbii statului“ — ci că „conform motivelor cuprinse în sentință, tribunalul a socotit că manifestarea în crimă ar fi fost îndreptată contra limbii statului“.

Dupăce unele ziare află de bine a-mi mistifica scrisoarea și chiar intențiunile, îmi permit a Vă ruga, să binevoiți a-mi publica scrisoarea adresată ziarului „Lupta“ din care toți cei de omenie vor putea constata sensul adevărat, precum și scopul declarațiunii mele dificultate și mistificate.

Budapesta, în 14 August 1909.

Cu deosebită stimă:
Dr. Emil Babeș.

Iată textul scrisorii adresate de dl Babeș ziarului „Lupta“:

Stimate dle redactor,

Un articol și o notiță publicat în ziarul dv., mă silește a ieși pe un moment din rezerva, care — în timpul din urmă — mi-a impus situația politică atât de nefastă.

Scrisoarea mea adresată ziarului „Magyar Hir-lap“ nu este — precum o înțelegeți dv. — o încercare nouă de împăciuire, ce față de curentul actual politic ar fi o întreprindere zădarnică, ci scrisoarea mea dificultată avea singurul scop, de a rectifica și clarifica unele lucruri, tractate de ziarul respectiv într'un mod opus adevărului în contul reputațiunii fratelui meu Victor Babeș.

Revoltat de acuza ziarelor, că gravaminele înșirate în răspunsul fratelui meu din „P. Lloyd“ n'ar fi decât niște scornituri răutăcioase, lansate din „ură de rasă“ spre discreditarea națiunii maghiare, o astfel de acuză, contrară textului și intenției răspunsului — mi-a impus datorința, a rectifica atât datele, cât și aprecierea lor cu scopul, de a convinge — nu ziarul — ci pe cei de bună credință, și în prima linie pe numeroșii prietini și colegi ai fratelui meu, despre intențiunile sincere ale dânsului și totodată despre ființa adevărată a gravaminelor, căror este a se atri-

bui nemulțămirea generală precum și zădărnicierea nizuinelor pașnice.

Nu aflu deci la loc și corespunzător titlul („E. Babeș contra V. Babeș“) sub care zisul dv. tractează scrisoarea mea adresată ziarului maghiar și o pune în contrast cu cea a fratelui meu din București, căci pe lângă o apreciere mai afundă, — în fondul chestiei ar trebui să se constate congruența acestor scrisori, consonanța în fond nu o poate conturba rectificarea unor date concrete, irelevante în privința esenței și a conlusiunii finale; va trebui deci s'admiteți, că scrisoarea mea nu conține desmintirea, ci întărirea celor cuprinse în răspunsul fratelui meu Victor. Încât despre aceasta nu v'ar putea convinge însuși conținutul scrisorii mele, a trebuit să vă convingă aprecierea și comentariile ziarului maghiar, care prin ficșarea datelor necontestabile și prezentarea obiectivă a consecințelor logice, văzându-se lipsit de orice contraargumente: a fost constrâns a-și exhauria forțele în unele constatări volnice și neputincioase și în urma urmelor a face „dureroasă“ constatare, că chiar și cei moderați, elementele patriotice și serioase ale nemaghiarilor, — când este vorba de durerile imaginale ale naționalităților — sunt cuprinși de asemenea preocupății ca așa numiții „extremi“, de cari numai în formă se pot deosebi!

Trecând la prim articolul dv., (Cu cine luptăm) îmi pare a afla o oarecare legătură cu notița de sus, căci apostrofând articolul, pe așa numiții „moderați“ — cei mai puțin orientați ușor ar putea bănui o oarecare afinitate între două categorii de tot deosebite.

Ați contribui deci mult la clarificarea situațiunii, dacă dv. precum și celelalte ziare ați binevoi a încunjura astfel de confundări și a folosi o terminologie mai precisă și semnificativă, și a nu distinge cu epitetul de „moderați“ pe acei „mercenari, cari formează grosul oștirii dușmanilor noștri“.

Binevoiți a înțelege, că prin deplasarea noțiunilor atât de opuse ofensați într'un mod nejustificabil memoria unor bărbați, cari tot pe lângă o ținută moderată au devenit cei mai mari binefăcători ai neamului nostru, și pe cari nimeni nu are dreptul a-i arunca într'o oală cu aceia, cari se angajază la o luptă contra națiunii și bisericii lor.

Primiți, Vă rog etc.

Budapesta, în 11 Aug. 1909.

Dr. Emil Babeș.

Cronică pedagogică.

Rostul cântării vocale în școala poporală

de G. Fl. Preșmereann.

(Fine).

Să se nănușcă fiecare să aducă pe elev acolo, ca să poată executa o melodie cât de simplă, fie și cu voce mai puțin frumoasă, în schimb însă clară și condusă într'un ritm regulat, corect. Nănușind spre acest scop învățătorul va face să sporească simțul elevilor față de idealitatea și farmecul tonului. Se înțelege de sine, că postulatul acesta este pretensiunea cea mai modestă, cu a cărei îndepli-

Cărțile rituale retipărite de Șaguna pe lângă necontestata lor contribuțiune la avântul și promovarea literaturii religioase, sub raportul cercetărilor noastre sunt însemnate prin faptul, că toate au fost revăzute și corectate, înainte de tipărire, de însuși Șaguna și în fruntea tuturor neobositul episcop a scris câte o prefață.

Prefetele acestea, alcătuite de Șaguna mai pentru fiecare din cărțile rituale, se pot considera ca un ram deosebit al activității sale literare și e poate unul din cele mai frumoase și mai instructive.

Prin bogăția poveștelor pastorale, prin tălcuirea înțeleaptă și mișcătoare a învățăturilor evanghelice și prin curățenia și frumseța limbii, în care sunt scrise, prefetele lui Șaguna oferă o lectură din cele mai plăcute și edificatoare.

Astfel e interesantă prefața din fruntea *Apostolului* retipărit la 1851, în care Șaguna scoate la iveală importanța tipografiei diecezane pentru înaintarea literaturii religioase.

Nu mai puțin vrednică de remarcă este prefața Mineiului de pe luna Ianuarie (1853), în care învățatul arhieru găsește prilej bun a vorbi și despre *originea poporului românesc*.

„Fiindcă țările acelea — zice Șaguna — unde Romanii au viețuit, au avut din vechime obiceiul a schimba dregătoriile la începerea lui Ianuarie, — an nou numindu-l și prăznuindu-l: — întorc ochii mei înapoi la veacurile trecute și deabia pomenite, crez cu gândul, ceea ce cetesc prin Istorie și mai vârtos pre istoricul *Dion*, pre carele îl întărește *Meletie Geograful* (cap. 24), scriind pentru Moesia, unde curat vădește, că Traian împăratul,

dupăce au supus pe Daci cu pierderea lui Decebal, au trecut mulțime de Romani în părțile acestea, făcându-i pre unii proști lăcitori, pre alții stăpâni lăcitorilor. De unde se face nu fără de cuvânt simberazma, că Țările aceste Românești, niște apichii ale Râmlenilor urmează dela aducerea și ale lor obiceiuri.

Și fiindcă istoricul *Bo*, serie despre marelui Constantin împăratul, că ar fi avut lucruri ostășești într'aceste locuri, la care și Meletie Geograful, scriind pentru Moesia de sus, arată pre acest sfânt împărat tăbărat cu oștile aproape de Silistra, așa dară urmează, că marelui Constantin călcând părțile acestui loc, sau însuși întâiu au adus obiceiurile Romanilor, sau le-au întărit găsindu-le, ca un împărat al Romei cei nouă. Ci ori dela Traian, ori dela marelui Constantin de se trag aceste obiceiuri, nu fac esența lucrului. Însă dintru acestea se descopere lucruri minunate: se află linia neamului românesc, din veac trăgându-se din slavă și din neam al Romanilor, (Valachii numindu-se după limba slavonească), a cărora slovă au strălucit împreună unde și-au întins și soarele razele sale. Deci această lună a lui Ianuarie pentru obiceiul, ce se păzește la începerea ei, este ca o planetă, carea poartă în sine laudele neamului nostru; este ca o planetă întru carea se văd pe an odată razele naționale; este ca un sfesnic, care și pus sub obroc, prin crepături și prin margini ivește lumina, întru care se slăviau odată cele vechi veacuri ale neamului românesc.

O veacuri, veacuri, ce învechiți lucrurile și prefăceți stările! — esclamă Șaguna, la sfârșitul acestei digresiuni istorice, atins oarecum de sentimentul milei și al durerii pentru gloria apusă și soarta nenorocită a poporului său.

În sfârșit, ca un alt specimen frumos din prefetele lui Șaguna, reproducem aici și precuvântarea „Evangeliiilor“ retipărite la 1859.

— „Îngrijirea noastră arhierască — zice neadormitul păstor — pentru înfrumusețarea caselor lui Dumnezeu și pentru mântuirea sufletească a dreptcredincioșilor noștri creștini ne-a îndemnat pre noi să tipărim în tipografia Episcopiei noastre și cartea sfinților *Evangelii* de preste an, ca așa să ne apropiăm de țănta aceea sfântă, carea ne-am pus-o de problemă atunci, când am înființat tipografia episcopescă înainte cu 9 ani. Nu aflăm în noi destule lacrimi de mulțumită și de preamărire către Dumnezeu pentru Pronia sa cerească, cu care ne-a ajutat a vedea astăzi pe la bisericile și școlile noastre și în mâinile creștinilor noștri preste 40 de cărți și între acestea pe cele 12 Mineie de preste an, sfânta Scriptură a legii cei vechi și nouă cu 94 icoane precum și cartea Apostol și cartea Cuvântărilor pentru toate Duminecile și Sărbătorile — care toate tipografia episcopiei noastre le-a produs în decurgere de 8 ani. Și într'adevăr, dacă vom socoti mijloacele cele smerite ale tipografiei acesteia și cele 40 de cărți, care aceea le-a tipărit până acum cu însași a sa cheltuială, atunci suntem datori a precunoaște, că astfel de sporii am putut face numai cu ajutorul lui Dumnezeu, căruia ne închinăm ziua și noaptea strigând din adâncul inimii: Doamne al puterilor, fii cu noi că pre altul afară de tine ajutor întru năcazuri nu avem, Doamne al puterilor miluește-ne pre noi“.

(Va urma).

dire ne poate satisface numai un învățător, ce n'a avut parte de o cultură mai serioasă precum și de o deprindere în tre-un instrument muzical. Ar fi de dorit, ca cel puțin de aici înainte forurile competente să insiste ca viitorii învățători să și așeze un cuant mai bogat de cunoștințe, precum și să și caute o deservitate oare care în manauarea vre-unui instrument.

Cel puțin din cunoștințele teoretice elementare atâtea să și însușească un învățător, cât e necesar pentru executarea unei bucată, (cunoștințe despre note, pauze, intervale, tact, tempo, scări etc.), iar din armonie, atât cât să și poată el da seamă întrucât o bucată corăspunde regulilor de armonie, și astfel a ști îndrepta eventualele greșeli.

Pentru a evita eventuale inconveniente de acest fel, recomand fiecărui învățător a se folosi numai de cântări culese și aranjate de autori pricepători, și cari sunt recunoscute de bune. Să se păzească unul fiecare a-și aroga dreptul — nemeritat și care numai prin studiu îndelungat se câștigă, de a-și fabrica singur cântările, fără a dispune de cunoștințele de lipsă. Să știe fiecare, că altfel lucrând se amăgește pe sine, dar seduce și publicul, care îi ascultă prestațiunile lui, și care ușor le ia acelea de bani buni în nepriceperea sa, deși acelea în loc de a cultiva sâmburele frumosului, din contră îl opresc în dezvoltarea sa.

Caute fiecare, ca după puterile sale să cultive cântecul popular în mod corect, așa dupăcum e fixat pe note de cei pricepători, fără a-și permite vre o schimbare sau omitere în textul sau melodia lui, ceea ce e lucru desguștător. Intrucât n'ar putea fi vorba de o instruire a cântărilor în mai multe voci să se mărginească a cultiva melodia simplă, lipsită de structura ei armonică. Să se insiste în schimb asupra modului plăcut și corect în executare, spre care scop însă se recere o mai amănunțită cunoaștere a regulilor despre cultivarea și conservarea vocii.

Fiind vorba de împărțirea pe seama singuraticilor ani de școală a materialului de cântare disponibil, vom fi o considerare la greutatea ce trebuie învinse la predarea cântecului. Aceste greutăți pot proveni fie din estensiunile prea mari a vocilor, sub care avem să înțelegem distanța dela tonul cel mai înalt până la cel mai profund ce poate emite o voce sau ne-o oferă executarea tehnică, sau mai bine zis, recerînța de a executa corect, din punct de vedere al clarității tonurilor, o bucată muzicală. Să nu se caute a se satisface gustului rău interpretat al cutărui director de școală, care la încheierea anului școlar în zelul lui de a împărția sfaturi bune între altele zicea: „Băeți, astfel de cântări (durere numai că erau foarte rău alese, și și mai rău interpretate), să cântați și pe acasă, iar pe cele cari le auziți dela ai vostri să cântați a le da uitării, căci acelea nu se pot asemăna în frumusețe cu acestea?!” Iată o învățătură, prin care în loc de a repara ceva, nimicim și pornimile bune în sufletul elevilor, cari în mod spontan învață ariile ce le aud pe acasă, și durere astfel de păreri sunt la ordinea zilei. Conduc de aceste învățături sau că alege cântări greșite sau nepotrivite spre studiere, sau cantă să o presacă în mod brusc impulsul de a-și da elevul expresiune prin cântări auzite pe acasă, sentimentelor sale de veselie, de bună dispoziție.

E de prisos să amintesc, că precum în învățământ peste tot, astfel și în cântare trebuie să se țină cont de o înaintare progresivă, gradată dela ușor la mai complicat, căutând ca și materialul din acest studiu să fie adus cât se poate în legătură cu materiile din celelalte studii.

Astfel de pildă predându-se poezia „Mama lui Ștefan cel Mare”, se imbie totodată ocazia, ca în aceeași zi la ora de cântări sau chiar în aceeași oră să se predea și melodia acelei poezii. Cu cât mai multă trăinicie s'ar fixa în fantazia elevilor toate momentele din acea baladă! În felul acesta chiar și elevilor nepăsători față de studiu, ușor li s'ar asigura interesul față de acela.

A ținea cont de cele înșirate aici n'a fost poate nici când mai de lipsă, ca tot mai azi, când din toate părțile au început a se ridica atâtea pretensiuni față de școala noastră. Și pentru perderile atâtore ce trebuie să le jertfim în scopul însușirii unei limbi străine, în defavorul limbii noastre materne, prin ce altceva ne-am putea despăgubi decât prin o împărțire cât se poate mai practică a numărului mic de ore rămase pentru instrucțiunea în limba maternă și în religie.

Și cum vom putea satisface acestui postulat? Așa că, conform celor amintite mai înainte în diferite momente de ins-

truțiune vom preda și cântarea. Prin aceasta nu numai că ne prisosește o parte din timpul menit pentru cântarea vocală, dar prin aceasta asociându-se diferitele materii de învățământ, acestea se și reproduc mai des și astfel se clarifică și însușesc mai ușor.

În proporție cu pretensiunile cele multe și felurite la adresa școlii vom căuta să dăm învățământului elementar însemnătatea cuvenită, căutând ca pe prima treaptă a acestuia având de lucru cu ființe atât de fragede, cari nu numai că nu știu ce e disciplina, dar n'au nici interes față de o lucrare atât de străină, cum e învățătura, să-i câștigăm pentru aceasta așa fel, ca școala să devină pentru micuți nu un loc de chin și groază, ci mai mult un loc de plăcere, unde aceia să se simtă fericiți sub supravegherea părintească a învățătorului.

Servicii frumoase în direcția aceasta e chemată să ne facă cântarea. Prin o astfel de cântare cunoscută în parte elevilor le procurăm o deosebită plăcere, căci aceea îi interesează, dupăcum interesează pe o persoană o conversație despre lucruri ce o privesc mai de aproape. Prin buna dispoziție produsă în felul acesta, facem pe elevi să uite, că școala e un loc de tortură, dupăcum le place unor mame în ignoranța lor, a prezenta școala, copiilor lor. Cunoșcându-se chemarea cea mare ce o are cântarea în școală, fie ce învățător să caute ca cu părintească dragoste față de elevi să le cultive darul cântării, bine știind că astfel mai ușor pot înainta aceia pe calea pe care trebuie condus omul la o viață morală.

Nu-mi rămâne decât să mă întorc către ceie se dedică chemării de dascăl, ca conducători de mâne ai poporului și crescători ai generațiunilor viitoare ale neamului nostru, cu cuvintele: Fiți neînecat conștii de faptul, că pentru a ajunge la țânta moralității trebuie să străbateți și calea frumosului, deci nu veți putea neglija nici cea mai frumoasă din artele cultivătoare ale acestuia: arta cântării!

Căutați a împrieteni pe elevi cu ideia frumosului purarea având în vedere, că o faptă frumoasă este și bună, și că omul cu simț estetic e de regulă și bun și capabil de sentimente altruiste.

Nădăjduesc, că prin aceste rânduri, cari nu poartă pecetea originalității, dar în schimb sunt isvorâte din inima caldă a unui binevoitor prieten al școlii, am contribuit cât decăt la întărirea aspirațiunilor menite a asigura un viitor mai fericit pe seama neamului.

Fie ca prin cultivarea frumosului, dar mai ales a frumosului în cântare din partea învățătorimii, gestul față de aceasta să prindă rădăcini tot mai puternice în păturile poporului nostru. Prin aceasta am putea da o nouă probă despre caracterul cinstit și blând al țărânului nostru, căci zice preotul: „Unde auzi cântec, poți să-ți faci intrare fără teamă, ori ce credință ar stăpâni în țara aceea. Unde se cântă, nu se întâmplă furturi, căci oamenii răi n'au cântări”.

Să rugăm dar pe Dzeu în imnurile de laudă și mărire ce vor răsună de aici înainte în școlile și bisericile noastre, să coboare darul său cel sfânt, care să călăuzească pașii învățătorimii noastre pe calea frumosului, care este și a binelui moral, chizășia tare a viitorului neamului nostru.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători a „Schimbării la față” și a sărbătorii „Sf. Ștefan”, impuse prin lege, numărul cel mai d'aproape al ziarului nostru apare Luni la orele obișnuite.

Ziua nașterii Maieștii Sale. Astăzi Mercuri, 18 August n, este ziua nașterii M. Sale Împăratului și Regelui nostru Francisc Iosif I., care împlinește 79 de ani. În ziua aceasta s'a sărbătorit ca și în alți ani serviciu divin în toate bisericile și s'au aranjat festivități potrivite cu însemnătatea zilei. La catedrala noastră serviciul divin a fost oficiat de I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul Ioan Meșianu, asistat de P. C. Sa protosincelul și dir. sem. Dr. Eusebiu R. Roșca, de asesorul Mateiu Voileanu, protopr. Dr. Ioan Stroia, diaconii D. Câmpeanu și Dr. I. Dobre, care în decursul slujbei a fost hirotonit întru presbiter. La finea sfintei liturgii I. P. S. Sa a cetit rugăciunea pentru Monarh as-

cultată de credincioși în genunchi. Excelența Sa în onoarea zilei a dat o masă festivă, la care au fost invitați asesorii consistoriali și alți onorațorii. În cursul mesei I. P. S. Sa a închinat în sănătatea și îndelunga viață a Maieștii Sale Împăratului și Regelui Francisc Iosif I.

Deputați congresuali. La alegerile suplitoare din dieceza Caransebeșului au fost aleși deputați la congres dnii: Dr. St. Petrovici în cercul Satul nou și Dr. Val. Branște în cercul Lugoj.

Protestul aromânilor. Aromânii din Macedonia au protestat contra proiectului de lege relativ la chestiunea bisericilor și școlilor naționalităților din Macedonia. Protestul spune, că deși comunitatea aromână a fost recunoscută încă dela 22 Mai 1905, totuș patriarcul dela Constantinopol nu o recunoaște. Conform proiectului de lege poporul aromân ar fi silit să întrebuințeze în școală și biserică o altă limbă, decât aceea a lui, — ceea ce ar fi și contra prescripțiilor religiei, și contra iradelei (ordin al sultanului) din 22 Mai 1905. Aromânii li se refuză în acest proiect ori ce ajutor pentru școli și biserici. Proiectul sfârșește cu vorbele, că ar fi de neînchipuit, ca guvernul și camera otomană să nesocotească până într'atâtă drepturile unui popor care este așa de devotat țării, încât să-l dea pe mâna grecilor, cari caută să-l desnaționalizeze prin școală și prin biserică.

Din Bucovina. O mare adunare populară este convocată pe zilele de Joi și Vineri (19 și 20 Aug. n.) la Suceava și Rădăuț. Adunarea se convoacă de comitetul național, condus de dnii Dr. Iancu cav. de Flondor președinte, Dionisie cav. de Bejan și Dr. A. cav. de Oaciul, vicepreședinti. Intrunirile naționale au de scop organizarea și consolidarea românilor bucovineni, spre a dovedi că e zădarnică încercarea celor ce sperează să înființeze un nou partid politic românesc în Bucovina.

† Valer Pop, căpitan auditor la marina din Pola (Istria), a repausat Vineri în 13 August, în etate de 32 ani, la băile din Tușnad și s'a înmormântat la 15 August n. 1909 în Morlaca. Odihească în pacer!

Principii sârbi. Principele moștenitor Alexandru al Sârbiei, însoțit de un profesor și un major, va merge în Germania pentru a-și urma acolo studiile. În același timp principele Gheorghe se va duce în Anglia, unde va sta toată iarna.

Corul bisericesc al Reuniunii meseriașilor nostri sibiieni. Precum se știe, în cursul lunilor de vară, când elevii seminarului „Andreian” se găsesc în ferii, cântările liturgice din marea noastră catedrală le execută corul bisericesc al Reuniunii sodalilor români din Sibiu, sub conducerea dirigentului C. Popa. Publicul asistent, mare parte din România, a rămas încântat și nu odată a dat expresiune admirațiunei sale pentru felul cum meseriașii noștri execută frumoasele noastre cântări corale.

Anunț. Dna Judita Secula din Arad, fostă directoară la internatul de fete, anunță în „G. Tr.”, că a întocmit o școală privată pentru eleve mai mari, unde afară de studiile aparținătoare unui „Curs complementar”, elevele vor primi instrucțiune din menaj, făcând praxă la pregătirea bucatelor, călcatul rufelor, cusut de rufărie, sub conducerea unor probate profesoare. La dorință se dă instrucțiune și în muzică sau în pictură, pentru care stă la dispoziție câte o distinsă instructoră. Începutul cursului se face în 15 Oct. n. Alte informațiuni se dau la dna directoară în Arad, strada Kazinczy, 2.

Adunare generală în 28 Aug. n. Primim următoarele: Se aduce la cunoștință, că din motive ponderoase s'a schimbat ziua adunării generale a „Reuniunii femeilor române din Mediaș și jur” din 29 August pe 28 August st. n. a. c., cu oare ocazie se va ținea și producțiunea teatrală și petrecerea anunțată. Mediaș, 15 August 1909. Maria Moldovan, prezidentă și Maria Necșă secretară.

Miere de albine, curată și de cea mai bună calitate, se găsește de vânzare la preotul Ion Jucosu, în Zervești (lângă Caransebeș). Doritorii se pot adresa de-a dreptul.

Dela Slovaci. Într-o comună din comitatul Arva câțiva credincioși într'una din sărbători au făcut sgomot în biserică, protestând în contra corului bisericesc, despre care credeau că ar fi cântat ungurește. Judecătoria cereuiala a condamnat, pentru turburarea serviciului divin, pe Anton Isora la închisoare de 10 zile și o amendă de 40 cor. Pe ceilalți acuzați, în lipsa de dovezi, i-a achitat.

Râvnă prea mare. În zilele trecute s'a deschis calea ferată la Ilva-mare cu ceremonii obișnuite. Notarul comunal, bun „patriot” ca mai toți notarii, a ținut să facă o deosebită plăcere comisiunii examinătoare, întâmpinându-o la gară cu o muzică de lăutari, a lui Ruja, cari la poruncă aveau să cânte „Kossuth-nóta”. Când trenul a intrat în gară, lăutarii lui Ruja se pare că s'au cam zăpăcit și, în locul cântecului kossuthist, au tras un — „Deșteaptă-te române!” Noroc însă, spune Revista Bistriței, că a intervenit iute notarul și a salvat situația.

Falsificarea tarifei. Tribunalul regeșc din Seghedin a osândit pe un hotelier la șase luni de închisoare, pentru că a falsificat prețul odărilor însemnat pe tarifa afișată la hotel, iscalită de organul poliției. Îndreptările făcute de hotelier la prețurile odărilor erau: 2-20 (în loc de 1-20) și 3 cor. (în loc de 2 cor.). Pedapsa a fost dictată sub titlul falsificării de documente publice.

La fondul pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor sibiieni au mai dăruit: I. G. Savin, student univ. (București), 20 bani, Aurel Cosciuc, directorul școlii economice consistoriale 40 bani, Nerva Hodoș, aj. de bibl. (București) 1 cor., Const. Ifrim, stud. univ. (Iasi) 20 bani, Oct. C. Tăslăuanu, secret. 10 bani, Vasile Becan, sodal faur 20 b., protopresbiterul Const. Dimian (Brețou), în amintirea soacrei Sale Rayșea Renția, 2 cor., Emanuil Beșe, par. (Zlatna) 20 b., Ioan Crăciun (Apoldul-superior), hirotonit presbiter pentru parohia Spring și soția sa Cornelia n. Dancăș (Rășinari) 1 cor., Simeon Florea, măiestru măsur (Săcel) 20 bani, Emil Dancăș, ales paroh (Rășinari), 40 bani, Octavian Morariu, inv. (Turda), 20 bani și Miorica Viorica Tordășianu 10 bani.

Stărpirea șerpilor. Din cauza numărului mare de șerpi veninoși din regiunile calde ale Bosniei și Herțegovinei, administrația locală a ordonat stărpirea acestor reptile primejdioase, cari între 1895—1905 au mușcat cam 130 oameni anual și 1938 animale domestice. Începând cu 1906 s'au fixat premii pentru cei cari vor uide șerpii veninoși. În anul 1906 au fost prăpădiți 30.056 șerpi, dintre cari 25.483 s'au găsit cu venin. Anul următor, când populația întreagă a luat parte la stărpirea lor, numărul șerpilor uciși a fost de 280.718 dintre cari 371.685 veninoși. Anul al 3-lea s'au stărpit 273.685 bucați; între aceștia 269.531 veninoși. Această vânătoare de șerpi va trebui natural să continue mai mulți ani, pentru că să dea rezultate multumitoare. Un rezultat se poate semna în sesiunea trecută, când numărul mușcăturilor asupra oamenilor a scăzut dela 206 în 1907 la 140 în 1908. Cazurile mortale de asemenea s'au micșorat reducându-se dela 9 la 6.

Petrecere în Ibănești. Tinerimea română din Ibănești Hodac invită la petrecerea de vară ce se va ținea în școala română gr. or. din Ibănești, Duminecă în 29 August st. n. a. e. Începutul la 7 ore seara. Prețul intrării: de persoană 1 cor. 20 fil. de familie 2 cor. 40 fil. Venitul curat este destinat spre scop filantropic.

Poșta redacției.

Dlor B. B. în C. Doriti să aflați originea vorbei: „Dummer Kerl von Fogarasch”. Eată ce știm: Pe la sfârșitul veacului al 18-lea călătorii erau împreunate și în țările noastre cu multe primejdii, — cetele hsiducești curățau de averi pe bogătanii porniți la drum, și câteodată îi omorau. Pe vremile acelea „bune” o trupă mai mărișoară de ostași, sub conducerea unui comandant, avea să plece dela Sibiu, și să treacă prin Făgăraș la Brașov. Primarul Făgărașului, când a aflat mărșruta aceasta, s'a grăbit a trimite vorbă la comandantul trupe, anunțându-l că în considerare la nesiguranta drumurilor, îi pune cu plăcere la dispoziție câțiva din pândarii (jiterii) dela Făgăraș, ca să-l scutească de hoți. Comandantul, indignat de ofertul făgărașanului, a rostit întâiașdată vorba aceasta: Dummer Kerl von Fogarasch!

Nr. 278/1909

[284] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea în mod definitiv a posturilor vacante de învățători la școlile confesionale gr. ort. române din comunele mai jos înseminate, protopresbiteratul Iliei se descrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

1. Booz salar 600 cor. din cassa bisericeii, cuartir și lemne de foc. Cu începutul anului viitor salarul fundamental se va ridica prin întregire dela stat la 1000 cor. conform legii.

2. Brădățul salar de 600 cor. din cassa bisericeii, cuartir și lemne de foc. Cu începutul anului viitor salarul fundamental se va ridica conform legii la 1000 cor. prin întregire dela stat.

3. Tărnăvița salar 600 coroane din cassa bisericeii, cuartir și lemne de foc. Cu 1 Iulie 1910 salarul se va întregi cu ajutorul dela stat până la suma prescrișă de lege.

Cuincuenalele se compută începând dela alegere numai după cinci (5 ani) de serviciu neîntrerupt la aceste școli.

Concurenții la aceste posturi au așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat, îndatorăți fiind a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a face cunoștință cu poporul și pentru a-și arăta dexteritatea în cântări.

Ilia, la 1/14 August 1909.

Oficiul protopresbiterial gr. ort. rom. al Iliei în conțelegere cu comitetele parohiale.

George Oprea
protopresbiter.

Nr. 589/909.

[280] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școală confesională, gr. ort. rom. din comuna Carpiș, tratul Mercurei, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din darea de cult. bisericăscă, relut de cuartir 40 cor. și lemne de foc 32 cor.

Învățătorul instituit la acest post va avea să propună și religia, să țină școală de repetiție, să conducă în Dumineci și sărbători școlarii la biserică și să cânte cu ei răspunsurile la liturgie.

Cuincuenalele i-se compută începând dela alegere numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt la această școală.

Concurenții au a-și așterne cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterial în termenul sus indicat, îndatorăți fiind a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări.

Mercurea, la 30 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiterial gr. ort. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Publicațiune.

Comuna bisericească Ghijasa inferioară, protopresbiteratul Agnita, dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minune adaptarea școlii confesionale române elementare gr. orientale.

Licitațiunea verbală și cu oferte să va țină Duminecă în 15/28 August a. c. la 2 ore p. m. în localul școlii confesionale din loc.

Planul și preliminarul de spese a-probate de Venerabilul Conzistoriu Arhidiecezan sub Nr. 5772 Școl. dto 8 Maiu 1909, precum și condițiunile mai amănunțite să pot vedea până la ziua de licitațiune în cancelaria oficiului parohial gr. ort. din Ghijasa inferioară.

Prețul strigărei este 2110 coroane.

Licitanții au a depune vadiu de 10% dela prețul strigărei în bani gata, s'au hârtii de valoare, iar ofertele închise au a să înainta la oficiul parohial până la 12 ore în ziua licitațiunei.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a conrede cu lucrarea pe acela dintre întreprinzători, în care va avea mai multă încredere.

Ghijasa inferioară, 26/8 Iulie 1909.

În numele comitetului parohial:

N. Pandrea Ioan Gregoriu
paroh. — preș. notar.

Am văzut: **I. Muntean**
285] 1—1 protop.

Nr. 270/909 Of. ppresbit. [286] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune de paroh pe lângă neputinciosul paroh Stefan Dragoș din parohia de clasa I. Finteușul-mare cu filiile Berchez și Bozinta-mare prin această se publică concurs, pe baza rezoluțiunei Venerabilului Conzistor arhidiecezan din 30 Iulie a. c. N. 8986 Bis., cu termen de 20 zile dela prima lui apariție în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiei și ale filiilor fașionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții vor avea aș subterne rugărilor concursuali, intruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis și a se prezenta în timpul și modul prescriș de regulamentul parohial în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică din parohie, spre a cânta, predica și eventual a celebra sf. liturgie.

Deș, 1 August 1909.

Oficiul protopresbiterial al tractului gr. ort. Deș în conțelegere cu comitetul parohial.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 517/909.

(287) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școală confesională gr. ort. română din parohia Bodia, protopresbiteratul Ungurașului se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

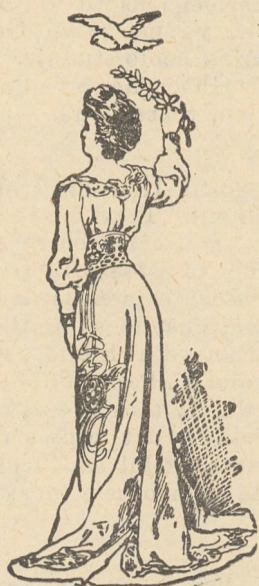
Salariul învățătoresc se va acoperi prin repartitie dela popor cu suma de 300 cor. iară restul din ajutoriu de stat ce se va cere după alegerea învățătorului.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta cererile instruite conform cerinței regulamentului școl. la subscrisul oficiu protopresbiterial în termenul indicat și au a se prezenta înainte de alegere la biserică și în fine se recere ca alesul învățătoriu se conducă copii în biserică la s. liturgie și a înființa cor cu ei și cu cei de repetiție și cu adulții.

Fizes-Sâmpetru, 2/15 August 1909.

Oficiul protopresbiterial gr.-ort. al Ungurașului, în conțelegere cu comitetul parohial concerninte.

Pavel Roșca
protopresb.

Putere enormă

nu are fiecare om, dar fiecare, care se simte în continuu slab, ostent și sleit, pe care-l dor membrele, care trăște fără curaj și energie, să folosească ocazia, de a face cunoștință cu o recunoscută metodă de vindecă, prin care poate să-și recâștige puterile sale trușesti și spirituale și sănătatea. Cărtica despre „Moderna metodă electrică de vindecă”, dă deslușiri exacte despre tratamentul nostru.

Dacă nu pute-ți să ne cercetați personal, adresați-Vă nouă în scris cu provocare la această gazetă și noi Vă vom trimite cu plăcere gratuit broșura noastră.

Int. ord. med. **ELECTRO-VITALIZER**
Budapest IV. Károlykörut 2. Mezzanin 51.

Ioan Szvetlik, Alsófehér-kut, scrie în 29 Decembrie 1908. M. Stim. Die Doctor! Imi pare bine că Vă pot comunica că răgăilele acri sunt cu totul delăturate. Eu sunt de un temperament foarte vesel și pofta de lucru m'a apucat iară. Mersul imi este mai ușor și mai elastic; cu un cuvânt mă simt în toată privința mult mai bine. Aparatul încă tot îl mai folosesc, funcționează perfect.

Coupon pentru o carte gratuită.

Cătră

Int. ord. med. **ELECTRO-VITALIZER**
Budapest, Károlykörut 2, Mezzanin 51.

Rog trimiteți-mi opul pentru domni și dame:

Tratat despre electro-terapia modernă gratis și franco în plic închis.

Numele:

Adresa:

(266) 3—4

Concurs.

Pentru postul vacant de învățătoriu, dela școala rom. gr. ort. din Hălchiu să deschide concurs cu termen de 20 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român” pe lângă următoarele condițiuni:

1. Salariu fundamental 1000 cor. scris una mie coroane, care se va solvi din lada bisericeii în patru rate egale decursive.

2. Cuartir corăspunzător în natură.

3. Grădină în mărime de 200 stăngeni □ pentru legume.

4. Învățătorul, ce va fi ales la școala noastră e deobligat a face și toate serviciile cantonale, primind pentru aceasta o remunerațiune anuală deosebită aproximativ de 70 cor. scris șaptezece coroane.

5. Primul cuincuenal conform legii celei nouă școlare îl va primi învățătorul numai după serviciul de 5 ani neîntrerupt la școala noastră confesională din loc.

Doritorii de a concepta la acest post învățătoresc sunt îndatorăți, înainte de expirarea termenului de concurs a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică noastră, spre a-și arăta dexteritatea în cântările și tipicul bisericesc.

Hălchiu, la 28 Iulie st. v. 1909.

Teofil Roșca Nicolae Pravet
paroh. epitrop

Brașov, 31 Iuliu 1900.

Vidi: **Vasile Voina**

(281) 2—3 prot.

Un băiat

se primește ca învățcel în franze-lăria lui

Stefan Moga,

Sibiu

(282) 1—3 strada trenului Nr. 1.

De vânzare!

o casă mai mică pe Pământul mic, în colț, (Kleine Erde) și o bicicletă pentru domni.

Deslușiri la administrația acestei foi.

(275) 2—2

Epilepsie.

Cine suferă de epilepsie, sgăriciuri și alte boale de nervi, să ceară broșura despre aceste. Se capătă gratuit și franco prin (281) 5—52

priv. Farmacia la Lebedă
Frankfurt a/M.

!! America !!

Călătorie din HAVRA în fiecare Sâmbătă, din VIENA în fiecare Marț.

Bilete de călătorie prin

Linia Franceză

Bilete Americane de călătorie pe tren, cătră fiecare stațiune cu preț original.

Informațiuni mai de aproape gratuite și franco numai prin

Linia Franceză

Wien IV. Wiedner Gürtel Nr. 16.

(Vis-à-vis de gara de Sud și de Stat).

Vă rog a Vă însemna bine adresa.

(278) 1—15

Muschong, Baia Buzias.

Apă minerală **Phönix de Buzias**

vindecă și împospătează. Ajută admirabil la boale de rărunchi și beșica udului, la catarurile cronice de rărunchi, la formări de piatră urinală și la boalele cataralice ale organelor pentru aer și a organelor de separare. Recomandată de medici. Depozit general în Sibiu la firma **Carol Albrecht**.

(208) 7—12

Pentru

Dame

indispensabil!

Cel mai bun mijloc de înfrumșetare

Crema-MARGIT a lui Földes

delătura deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe față sgrăbunțele și alte necurătenii de piele. Netezește încreșturile feței, fața o înalbește, împospătează și întinereste.

Prețul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1-20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinți Margit 1 coroană. Apă pentru față Margit 1 coroană.

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:

CLEMENS v. FÖLDES farmacist în ARAD.

Depozit central în Sibiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Pissel & Schmidt, Ervin Rummel; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighișoara: A. W. Lingner; în Mediaș: Iosif Obert.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măiestru croitor, Sibiu, Str. Cîsnădiei Nr. 30,

pentru că el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari!

(13) 26—52